

תמורה, וב' לאוין-

תוספות מסכת תמורה דף ב עמוד א

וסופג את הארבעים - וא"ת אמאי לא תני שמונים דהא כתיב (ויקרא כז) לא יחליפנו ולא ימיר אותו ויש לומר דלא נחת למנין מלקיות אלא כלומר דלקי עליה ועוד י"ל דלעולם לא לקי אלא ארבעים ותרי לאוי צריכי חד בקרבן שלו וחד בשל חבירו וכגון דאמר כל הרוצה להמיר יבא וימיר.

תלמוד בבלי מסכת תמורה דף ז עמוד ב

א"ל אביי: וכל לאו שניתק לעשה לא לקי? והא מימר, דלאו שניתק לעשה הוא - ולקי, דתנן לא שאדם רשאי להמיר, אלא שאם המיר - מומר, וסופג את הארבעים הוי להו תרי לאוי וחד עשה, ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוי.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צה עמוד א

בפרטיה מאי קא ממעט ליה - לא יראה ולא ימצא (דדמי ליה, דהאי אינו לוקה - דהוה לאו שניתק לעשה, והאי אינו לוקה - דהוה ליה לאו שניתק לעשה). - איפוך אנא! - מצוה דגופיה עדיף

רמב"ם הלכות חמץ ומצה הקדמה

הלכות חמץ ומצה. יש בכללן שמונה מצות, שלש מצות עשה, וחמש מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) שלא לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה. (ב) להשבית שאור מארבעה עשר. (ג) שלא לאכול חמץ כל שבעה. (ד) שלא לאכול תערובת חמץ כל שבעה. (ה) שלא יראה חמץ כל שבעה. (ו) שלא ימצא חמץ כל שבעה

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א

הלכה ב

החמץ בפסח אסור א בהנייה שנאמר +שמות י"ג+ לא יאכל חמץ לא יהא בו התר אכילה, והמניח חמץ ברשותו בפסח אע"פ שלא אכלו עובר בשני לאוין שנאמר +שמות י"ב+ לא יראה לך שאור בכל גבולך ונאמר שאור לא ימצא בבתיכם, ואיסור החמץ ב ואיסור השאור שבו מחמצין אחד הוא.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א

הלכה ג

אינו לוקה משום לא יראה ולא ימצא אלא א"כ קנה חמץ בפסח או חימצו כדי שיעשה בו מעשה, אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח ובא הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו אף על פי שעבר על שני לאוין אינו לוקה מן התורה מפני שלא עשה בו מעשה, ומכין אותו מכת מרדות.

רמב"ם הלכות תמורה הקדמה

הלכות תמורה. יש בכללן שלש מצות, אחת מצות עשה, ושתיים מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) שלא ימיר בהמה בבהמה. (ב) שתהיה התמורה קודש אם המיר. (ג) שלא ישנה הקדשים מקדושה לקדושה.

רמב"ם הלכות תמורה פרק א

הלכה א

כל הממיר לוקה על כל בהמה ובהמה שימיר שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו ואע"פ שלא עשה מעשה, מפי השמועה למדו שכל מצות לא תעשה שאין בה מעשה אין לוקין עליה חוץ מנשבע וממיר ומקלל את חבירו בשם, שלשה לאוין אלו אי אפשר שיהיה בהן מעשה כלל ולוקין עליהן, ולמה לוקין על התמורה והרי לאו שבה ניתק לעשה שנאמר ואם המיר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, מפני שיש בה עשה ושני לאוין, ועוד שאין לאו שבה לעשה, שהצבור והשותפין אין עושין תמורה אם המירו אף על פי שהן מוזהרין שלא

ימירו, נמצאת אומר שהיחיד שהמיר הרי התמורה קדש, ואפילו המיר בשבת לוקה ארבעים, ואחד מן השותפין שהמיר, או מי שהמיר בקרבן מקרבנות הצבור, הואיל ויש לו בהן שותפות הרי זה לוקה ואין התמורה קודש.

רמב"ם הלכות תמורה פרק א

הלכה ג

אין אדם ממיר בהמתו בקרבן שאינו שלו, ואם אמר בעל הקרבן כל הרוצה להמיר בבהמתי יבוא וימיר הרי זה ממיר בה, המיר קרבנו בבהמה שאינה שלו אינה תמורה שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

תוס' חולין פא. סוד"ה הנח

ספר המצוות לרמב"ם שורש ט

השרש התשיעי שאין ראוי למנות הלאים והעשה אבל הדברים המוזהר מהם והמצווה בהם

ספר המצוות לרמב"ם שורש ט

וכשהגיעו אלו הענינים, הנה ראוי שיימנו הענינים המצווה בהם או המוזהר מהם, יהיו פעולה או דבור או אמונה או מדה. ולא נביט לרבויו הצוויין שבאו בענין ההוא אם היה מן המצווה בו או לרבויו האזהרות שבאו ממנו אם היה מן המוזהר ממנו. כי כלם הם לחזוק לבד.

ספר המצוות לרמב"ם שורש ט

האלוהים אם לא כשתמצא לשון לחכמים בהפריש הענינים ויבארו לך המפרשים שכל לאו מהם או כל עשה כולל ענין זולת הענין שיכלול הלאו האחר או העשה כי אז ראוי למנותו בלא ספק. כי אז לא נשאר היותו לחזוק אבל לתוספת ענין ואע"פ שהנגלה מהכתוב מורה שהוא בענין אחד

ספר המצוות לרמב"ם שורש ט

מנם כשנמצא הקבלה שהצווי הזה או האזהרה נושא ענין כך וזה הצווי הנכפל או האזהרה נושא ענין אחר הנה זה הוא הקודם והנאות שלא יכפל כתוב אלא לענין ואז ראוי למנות זה ביחוד ולמנות זה ביחוד. אמנם כשלא יהיה שם ענין נוסף דע באמת שלא נכפל אלא לחזוק וכדי שיודע גם כן שזה העון גדול מאד אחר שבאה בו אזהרה אחר אזהרה. או נכפל להשלים דין המצוה. או שילמד ממנו דין מהדינים במצוה אחרת כמו שיבאר התלמוד (יומ' פא א כתוב' לח א נזיר מח א סנה' נד א) ויאמר מופנה להקיש לדון ממנו גזרה שוה. והנה מצאנום ע"ה רמזו על זה הענין בגמר פסחים בפרק שני (כד א). וזה שהם כווננו לאחד הלאוין שייראה שהם נכפלו כי האזהרה הגיע מזולתו ובקשו לקיימו בענין נוסף. ונאמר בו על צד הקושיא אמר ליה רבינא לרב אשי ואימא לעבור עליו בשני לאוין, כלומר זה שתמצא שתקיים זה הלאו שהוא בענין זולת הענין שהגיע מן הלאו האחר, לאי זה דבר תטרח לזה, שמא נכפל בענין ההוא בעצמו כדי שיהיה עושה הענין ההוא חייב בשני לאוין. והיתה התשובה (כד ב) אמר ליה כל היכא דאיכא למדרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי. הנה התבאר לך כי כל לאו שאינו בא לתוספת ענין יקרא יתר. כלומר שהוא נכפל. ואפילו יאמרו שהוא לעבור עליו בשני לאוין הנה הוא עם כל זה לאו יתר כמו שיתבאר מזה המאמר. ואין ראוי למנותו כי הוא נכפל. הנה כבר התבאר כי לא ברבויו הלאוין או העשה ירבו המצוות. כבר נודע שהצווי בשבת לנוח נכפל בתורה שתיים עשרה פעמים (שמות כ כג לא ד"פ לד לה ויקרא יט כג כו דברי' ה). התראה שיחשוב אחד מאשר ימנו המצוות שיאמר כי מכלל מצות עשה המנוחה בשבת והיא שתיים עשרה מצות.

ספר המצוות לרמב"ם שורש ט

אם לא תמצאם יאמרו לוקה שתיים או לוקה שלש שאז ימנה כל אחד ביחוד. כי לא ילקה אחד שתי מלקיות על שם אחד, כמו שהתבאר ממה שהתפרסם בתלמוד במכות (יג א, יד א, יח א) וחולין (פב א קב ב) וזולתם.

הרב מיכאל רוזנצווייג- מקורות- חולין ב.- עניני תמורה ונדריים - מקורות חולין ב.-ב:- עניני נדר ונדבה

Set 3 Page 3 of 7

ואולם ילקה שתי מלקיות על שני שמות. רצוני לומר שני ענינים שבאה אזהרה בכל ענין מהם ביחוד. וזה הוא ההפרש בין אמרם עובר משום כך ומשום כך ובין אמרם לוקה שתים או לוקה שלש.

השגות הרמב"ן לספר המצוות שורש ט

ואני אומר שהסכמתו שלהרב למנות המצות על פי המלקיות אינה ברורה. שהרי אנו מונין שס"ה לאוין והרבה מהן שאין בהן מלקות כלל. והנה נמחול זה לסברתו, אלא שכבר נשתבש בשיטה הזו בשיבוש גדול. כי מה שאמר בלאוין הרבה שבאו באיסור אחד שאינו לוקה אלא אחת אינו כן.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ח עמוד א

מנין שנשבעין לקיים את המצוה? שנאמר: +תהלים קיט+ נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך. והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא! אלא הא קמ"ל, דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ט עמוד א

מתני'. כנדרי רשעים - נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה; כנדרי כשרים - לא אמר כלום, כנדבותם - נדר בנזיר ובקרבן.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ט עמוד א

כנדרי כשרים - לא אמר כלום, כנדבותם - נדר וכו'. מאן תנא דשאני ליה בין נדר לנדבה? לימא, לא רבי מאיר ולא רבי יהודה! דתניא: +קהלת ה+ טוב אשר לא תדור וגו' - טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר, דברי ר' מאיר; רבי יהודה אומר: טוב מזה ומזה נודר ומשלם! אפילו תימא ר"מ,

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ט עמוד ב

כי קא"ר מאיר - בנדר, בנדבה לא קאמר. והא קתני: כנדבותם - נדר בנזיר ובקרבן! תני: נדב בנזיר ובקרבן. מאי שנא נודר דלא? דלמא אתי בה לידי תקלה, נדבה נמי לא, דלמא אתי בה לידי תקלה! כהלל הזקן, דתניא: אמרו על הילל הזקן, שלא מעל אדם בעולתו כל ימיו, מביאה כשהיא חולין לעזרה ומקדישה, וסומך עליה ושוחטה.

ר"ן מסכת נדרים דף ט עמוד א

ואיכא למידק הרי נדבה אינה אלא באומר הרי זו ונדר בהרי עלי וחילוק זה ליתיה אלא בנדרים דקרבנות אבל בנזירות מאי נדר ומאי נדבה שייכי ביה הרי אינו אלא בענין אחד נראה בעיני דנדר פירושו דבר שאינו בא לגמרי בנדבת הלב ונדבה פירושו מה שהאדם נודר יותר בנדבת נפשו ושמעשו יותר רצויים ומש"ה אמרינן דנדר הוא הרי עלי לפי שאינו מתנדב לגמרי כיון שלא הפרישו עכשיו ונדבה הוא באומר הרי זו לפי שמתנדב נדרו יותר רצוי וכיון שזה הוא פירושה של נדר ונדבה אף בנזיר אע"פ שאין הנדר של נזירות אלא בענין אחד מי שהכוונה שלו רצויה יותר קרוי נזירותו נדבה ומי שאינה רצויה כל כך קרוי נדר והרשעים כשנודרים בנזיר אין כונתם רצויה לגמרי אבל הכשרים מתוך שכונתם שלמה ורצויה ואין בנזירותם שום נדנוד עבירה קרוי נזירותם נדבה והיינו דאמרינן בגמרא גבי נדבה דנזירות משכחת לה כשמעון הצדיק וכמו שנפרש בס"ד.

ר"ן מסכת נדרים דף ט עמוד א

ר' יהודה אומר טוב מזה ומזה נודר ומשלם - ודריש להו לקראי הכי את אשר תדור שלם וזו היא מדה משובחת אבל טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ואי תימא פשיטא ה"ק לא תהא סבור שבשעת נדרך אתה מוסיף זכות ואח"כ אם שכחת או נאנסת לא הפסדת את שכרך שאינו כן שאין השכר בשעת הנדר אלא בשעת התשלומים כך נראית שיטה זאת בעיני.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כב עמוד א

דתניא, ר' נתן אומר: הנודר - כאילו בנה במה, והמקיימו - כאילו מקריב עליו קרבן;

ר"ן מסכת נדרים דף כב עמוד א

הנודר כאילו בנה במה - בשעת איסור הבמות ונראה בעיני דלהכי מדמינן לה לבונה במה משום דסליק אדעתיה דנודר דמצוה קא עביד דרחמנא אסריה במילי דאיסורא ואיהו נמי אסר אנפשיה וקאמר דטעי דאדרבה לבונה במה דמי דנהי דרחמנא אזהריה לאקרובי קרבנות בפנים אזהריה דלא לוסיף עלה לבנות במה ולהקריב

בחוק ה"נ נהי דרחמנא אסר עליה דברים האסורים כי מוסיף איהו אמאי דאסר רחמנא פשע כענין שאמר
בירושלמי בפרק פותחים לא דייך במה שאסרה תורה אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים ושייך ביה נמי
האי לישנא משום דנודר מתפיס בקרבן וכיון שאין קרבנו רצוי נמצא כבונה במה ומקריב בחוק.

חידושי הרמב"ן מסכת חולין דף ב עמוד א

ויש אומרים דלר' מאיר אפי' מביא עולתו חולין לעזרה טוב שלא יביא כלל והכי משמע להו בנדרים פ"ק, ואין
טעם מחזור בדבר, ורש"י ז"ל כתב שהרגיל בנדרים בא לידי לא יחל, כלומר אפילו בלא נדר כלל אסור שלא
יהא רגיל בנדרים, ויש אומרים משום שהרגיל בקרבנות אינו ירא מן השגגות שהוא סומך על קרבנותיו, ומי
שאינו מביא קרבן כלל הוא מדקדק על עצמו שלא יבא חטא על ידו אפי' בשוגג, והכי נמי משמע בתוספתא
דפרקין דקתני ר' יהודה אומר טוב מזה ומזה מביא כשבתו לעזרה וסומך עליה ושוחט והיינו נודב דמתרץ
בגמרא, ולי נראה דלר' מאיר נדבה דהלל עדיפא, ובדר' יהודה הוא דמתרץ בגמ' נודב ולא בדר' מאיר,
ומשמעות דורשין דקרא איכא בינייהו, והיינו דאמרי' התם ואי בעית אימא אפי' ר' יהודה קתני דכשרין
מתנדבין, פי' וכל שכן ר' מאיר.

והקשו בתוספות לר' מאיר האיך אכלו שלמים במדבר, ולדברינו אכלו נדבות כהלל, והם אמרו לפי שנאסרו
בבשר התאוה הותרו בשלמים, ועוד הקשו והכתיב וידר יעקב וכתיב וידר ישראל וכתיב נדרו ושלמו לד'
אלקיכם כל סביביו, ותירצו דבשעת צרה שאני כמו שאמרנו באגדה וידר יעקב נדר לאמר לאמרו לדורות שיהו
נודרין בשעת צרתן, ולי נראה שלא אסרן אלא בקדשי מזבח שמא יבאו לידי תקלה ואין בקרבנות צורך לגבוה
כדכתיב הנה שמוע מזבח טוב, אבל לצדקה ולהפריש עישור לעניים ואין צריך לומר לקיים מצות, נשבעין
ונודרין כדתנן (אבות פ"ג) נדרים סייג לפרישות.

רמב"ם הלכות נדרים פרק א הלכה כו

אמר הרי עלי כנדרי רשעים או כנדבות כשרים שאוכל לך או אם אוכל לך הרי זה אסור אע"פ שלא פירש,
אמר כנדרי כשרים לא נתחייב בכלום שאין הכשרים נודרים בדרך אסור וכעס,

רמב"ם הלכות נדרים פרק יג הלכה כג

מי שנדר נדרים כדי לכוונן דעותיו ולתקן מעשיו הרי זה זריז ומשובח, כיצד כגון מי שהיה זולל ואסר עליו
הבשר שנה או שתיים, או מי שהיה שוגג בין ואסר היין על עצמו זמן מרובה, או אסר השכרות לעולם, וכן מי
שהיה רודף שלמונים ונבהל להון ואסר על עצמו המתנות או הניית אנשי מדינה זו, וכן מי שהיה מתגאה ביופיו
ונדר בנזיר וכיוצא בנדרי אלו, כולן דרך עבודה לשם הם ובנדרים אלו וכיוצא בהן אמרו חכמים נדרים סייג
לפרישות.

רמב"ם הלכות נדרים פרק יג הלכה כד

ואע"פ שהן עבודה (לשם) לא ירבה אדם בנדרי אסור ולא ירגיל עצמו בהם, אלא יפרוש מדברים שראוי
לפרוש מהן בלא נדר.

רמב"ם הלכות נדרים פרק יג הלכה כה

אמרו חכמים כל הנודר כאילו בנה במה, ואם עבר ונדר מצוה להשאל על נדרו כדי שלא יהא מכשול לפניו,
במה דברים אמורים בנדרי איסר אבל נדרי הקדש מצוה לקיימן ולא ישאל עליהן אלא מדוחק שנאמר נדרי לה'
אשלם. סליקו להו הלכות נדרים בס"ד.

רמב"ם הלכות נזירות פרק י הלכה יד

האומר הריני נזיר אם אעשה כך וכך או אם לא אעשה וכיוצא בזה הרי זה רשע ונזירות כזו מנזירות רשעים
הוא, אבל הנודר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח ועל זה נאמר נזר אלהיו על ראשו קדש הוא לה', ושקלו
הכתוב כנביא (שנאמר) ואקים מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים. סליקו להו הלכות נזירות בס"ד.

רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ח הלכה יב

אע"פ שההקדשות וחרמין והערכין מצות וראוי לו לאדם להנהיג עצמו בדברים אלו כדי לכופף יצרו ולא יהיה כילי ויקיים מה שצוו נביאים כבוד את ה' מהונך, אעפ"כ אם לא הקדיש ולא העריך ולא החרים מעולם אין בכך כלום, הרי התורה העידה ואמרה וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא.

רזב"ז הלכות ערכין וחרמין פרק ח הלכה יב

אע"פ שההקדשות והחרמים מצוה וכו'. הכי משמע בסוגיא קמייתא דחולין דמצוה לנדור אבל אם לא נדר אין בו חטא:

כסף משנה הלכות ערכין וחרמין פרק ח הלכה יב

אע"פ שההקדשות והחרמין והערכין וכו' אם לא הקדיש ולא העריך וכו'. בריש חולין אמרינן הכל מעריכין ונערכין נודרים ונידרים הכי נמי דלכתחלה הוא כתיב וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא וכתוב טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ותניא טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר דברי ר"מ ר' יהודה אומר טוב מזה ומזה נודר ומשלם ואפילו ר"י לא קאמר אלא באומר הרי זו אבל אמר הרי עלי לא:

לחם משנה הלכות ערכין וחרמין פרק ח הלכה יב

אע"פ שההקדשות וחרמין כו'. קשה דהא תנן בפ"ק דנדרים (דף כ"ו) כנדרי רשעים נדר כו' כנדרי כשרים לא אמר כלום נדבותם כו' ובגמרא שקלי וטרו כמאן אתיא אי כרבי מאיר אי כרבי יהודה ובין כך ובין כך שמעינן דהנודר הוא רשע אבל האדם כשר הוא נודב ולא נודר דילמא אתי לידי תקלה ופסקה רבינו למשנה זו בפרק א' מהלכות נדרים וא"כ איך כתב כאן רבינו דהערך הוא מצוה הא כל נדר הוא איסור ואם העריך את עצמו הרי הוא נדר ואתי לידי תקלה. וי"ל דרבינו ז"ל כתב בסוף הלכות נדרים דאם הנדר לכוון דעותיו וכן הנזירות מפני שהוא מתגאה ביופיו הוא טוב וזה שכתב רבינו ז"ל כאן לאדם שמרגיש בעצמו כילי וכדי לכופף יצרו יעשה כן וכמו שכתב כדי לכופף יצרו ולא יהיה כילי אבל אדם שאינו כילי ודאי שהנדר לו אינו טוב והוי נדרי רשעים. ולדקדק זו כתב רבינו בפ"ק דהלכות נדרים שאין הכשרים נודרים בדרך איסור וכעס כלומר אבל אם היו לכוון דעותיו ודאי שהוא טוב כמ"ש:

משנה מסכת אבות פרק ג משנה יג

[יג] רבי עקיבא אומר שחוק וקלות ראש מרגילין לערוה מסורת סייג לתורה מעשרות סייג לעושר נדרים סייג לפרישות סייג לחכמה שתיקה:

רמב"ם על משנה מסכת אבות פרק ג משנה יג

[יג] יאמר: אם יידור האדם נדרים על דברים ויקיימם - תושג לו תכונת ההימנעות ממה שירצה להימנע ממנו ותתחזק אצלו, ותקל עליו הפרישות, רצוני לומר: השמירה מן הטומאות, כמו שאמרנו בחגיגה: "בגדי עמי הארץ מדרס לפרושים".

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קנז

והמצוה הקנ"ז היא שהזהירנו מעבור על מה שחייבנו על עצמנו בדבור אע"פ שהוא בלא שבועה. וזה הוא הנדרים. כמו שיאמר אדם כשיהיה כך או כשאעשה כך פרות העולם אסורין עלי...הנה חייב לקיים אותו הנדר. ובאה האזהרה בעובר על הדבר שהוא באמרו ית' (ר"פ מטות) לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. ובא הפירוש (ספרי) לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין...ובספרי אמרו לא יחל דברו מגיד שהוא עובר על כל יחל ועל כל תאחר. כלומר כשנדר קרבן ולא הקריבו ועברו עליו שלשה רגלים הוא חייב משום כל תאחר [הנ"ל ל' קנה] ומשום לא יעשה דבריו חולין. וכן כל מה שדומה לקרבן. כגון שידור לבדק הבית או לצדקה או לבית הכנסת והדומה לו...

השגות הרמב"ן לספר המצוות מצות עשה צד

...ואני אומר כי הרב בכאן כלל שתי מצות שהן חלוקות בדיניהם וענינם ועשאן אחת. כי הכתוב הזה מוצא שפתיך תשמור ועשית נאמר בענין מה שאדם מחייב נפשו לתת לשם האל ית'!... אבל מה שחייב בו האדם את עצמו מדברי הרשות שקראו חכמים בטוי... זה אינו נכנס בכלל מצות הכתוב הזה. ומפני זה אמר הכתוב (שם) וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא, כי הוצרך להבטיח שאין לנמנע מנדרי הקרבנות חטא. אבל בנדרי הרשות מצוה אחרת נתיחדה בה פרשה והיא פרשת נדרים ששם כתוב לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה... ודברי הרב בכאן מעורבבין אבל במצות קנ"ז מלא תעשה חזר ונזכר אלא שחייב שם בנדרי גבוה בשלשה רגלים משום בל תאחר ומשום בל יחל מן הלשון הזה השנוי בספרי. ולפי דעתי שעובר בשלשה רגלים משום בל תאחר אבל משום בל יחל אינו עובר עד שיעבור על הנדר ואי אפשר לקיימו ואין לבל יחל ענין ברגלים. והיוצא מכל זה שנמנה מצוה אחת לקיים מוצא שפתיך בנדרי גבוה ונמנה מצוה אחרת לקיים הנדרים והשבועות שלביטוי כמו שנתבאר:

ר"ן מסכת נדרים דף ט עמוד ב

נדבה נמי דלמא אתי בה לידי תקלה - דאע"ג דאמר הרי זו דלמא פשע ומאחר להביא יותר משלש רגלים.

שמונה פרקים לרמב"ם פרק ד

הפרק הרביעי - ברפואת חוליי הנפש.

הפעולות אשר הן טובות, הן הפעולות השוות, הממוצעות בין שני קצוות, ששניהם רע, האחד מהם ייתור, והאחר חיסור. והמעלות, הן תכונות נפשיות וקניינים, ממוצעים בין שתי תכונות רעות, האחת מהן יתירה והאחרת חסירה. ומן התכונות האלה יתחייבו הפעולות ההן

שמונה פרקים לרמב"ם פרק ד

ואם יבוא האיש הסכל, בלא ספק, וישתדל להוסיף על אלה הדברים, כגון שיאסור האכילה והשתיה נוסף על מה שנאסר מן המאכלות, ויאסור הזיווג נוסף על מה שנאסר מן הביאות, ויתן כל כספו לעניים או להקדש, נוסף על מה שבתורה מן הצדקה וההקדשות והערכים - יהיה זה עושה מעשי הרע והוא לא ידע, ויגיע אל הקצה האחד, ויצא מן המיצוע לגמרי. ולחכמים בזה הענין דבר, לא ראיתי מעולם נפלא ממנו, והוא בגמרא דבני מערבא, בתשיעי מנדרים. דיברו בגנות אותם המקבלים על עצמם שבועות ונדרים, עד שנשארים כעין אסירים, ואמרו שם זו הלשון: "ר' אדי בשם ר' יצחק: לא דייך מה שאסרה לך התורה, אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים?". וזה הוא הענין אשר זכרנוהו בשווה, בלא תוספת ובלא חסרון.